

המלצה לתהליך קליטת ילד עם צרכים ייחודיים בגן הילדים

תפיסת הכלה במדינת ישראל מתייחסת לקידום ההוגנות והשוויון בזכויות לכלל הילדים. היא חותרת להשתתפות שווה ופעילה של כל ילד בחברה ולפתיחת אפשרות ללומדים עם צרכים ייחודיים, כמו גם לכלל הלומדים, להמשיך ללמוד, להתקדם ולהתפתח בקרב קהילתם.

גני הילדים נערכים מדי שנה בשנה לקליטתם של ילדים חדשים הבאים בשעריהם. כל ילד הוא עולם ומלואו, לכל ילד צרכים, מאויים, משאלות ותקוות להצליח, להתקדם, לרכוש חברים ולהרגיש שייך.

חלק מהילדים החדשים זקוקים למענים מותאמים כדי להיקלט באופן מיטבי. **קרוב לוודאי שטרם כניסתו/ה של ילד/ה חדש/ה הזקוק/ה למענה ייחודי למסגרת החינוכית יתעוררו שאלות בקרב חברי הצוות החינוכי:**

- האם וכיצד עלינו להיערך לקראת תהליך הקליטה?
- מהו תהליך קליטה מיטבי המאפשר לילד ולהוריו להיקלט במסגרת החדשה ולחוש שייכים?
- אילו חסמים עשויים להופיע בדרך ואיך ניתן לפעול להסרתם?
- מה נדרש מאתנו כצוות? מה נדרש מהגננת?
- מה עלינו לעשות כדי לקדם את הילד מבחינה לימודית, חברתית ורגשית?
- אילו משאבים ומענים ייחודיים קיימים בגן הילדים שיוכלו לסייע לקליטה מיטבית של הילד?
- אילו מענים, הכשרות, הדרכות ותמיכות נדרשים לצוות החינוכי, בכדי לקלוט ילד עם צרכים ייחודיים בכיתת הגן?

להיערכות הצוות החינוכי חשיבות מכרעת בתהליך הקליטה. המחשבות, התחושות והרגשות המתעוררים משפיעים על אופן קליטתו של הילד והן עשויות להשפיע על התנהגות הכלל. לעיתים נדרשים תמיכה רגשית, יעוץ, ידע וכלים המסייעים בהפחתת חששות ובפיתוח תחושת המסוגלות של הצוות.

גננות יקרות,

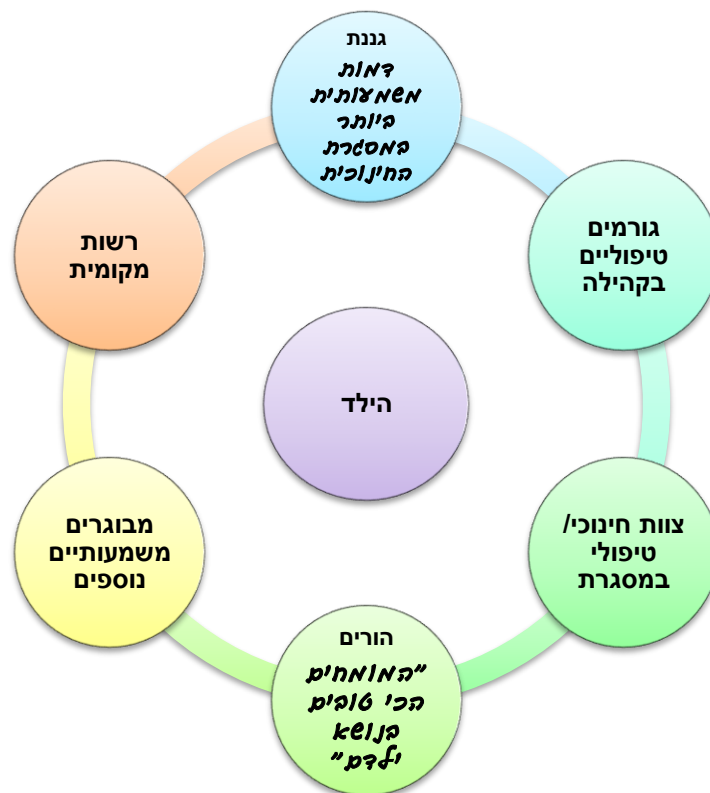
לפניכן כלי מומלץ, שיוכל לסייע בידי הצוות הבריאותי להיערך לקליטת ילד הזקוק למענים ייחודיים. להלן שלבי התהליך:

שלב א'

זיהוי וגיוס מעגל השותפים לתהליך הקליטה

הכרות מעמיקה ואינטראקציה חיובית ופרודוקטיבית עם אנשי מקצוע, משפחת הילד והקהילה הינם מימד קריטי באפקטיביות של קליטת ילד והכלתו. ההכרות ושיתוף הפעולה מבטיחים תכניות חינוכיות ושירותי סיוע הניתנים לילד שונה צרכים יעוצבו ויושמו באופן שיענה על צרכיו עם המוגבלות ויקדם את למידתו ורווחתו. שיתוף פעולה אפקטיבי מסייע לחלוקת מומחיות ותפיסות שונות אודות הילד בין כלל השותפים.

זהו וגבשו מעגל שותפים לתהליך קליטת הילד הזכאי למענה ייחודי

שלב ב'

גיבוש מדיניות בגן הילדים

טרם קבלתם של ילדים הזקוקים למענים ייחודיים, נדרשת הגנת לערוך חשיבה עם צוות הגן ולגבש מדיניות המתבססת על החזון, התרבות הגנית, מאפייני אוכלוסיית באי הגן, משאביו וכדומה. בעת גיבוש המדיניות מומלץ לפעול באופן הבא:

- קבלת החלטה אודות:
  - ✓ מתווה מפגשי ההיכרות והרכב המוזמנים (הילד, הורי הילד, צירוף גורמים נוספים וכדומה).
  - ✓ הרכב המשתתפים מקרב הצוות החינוכי במפגש הראשון ובמפגשים שלאחריו.
  - ✓ קבלת/ אי קבלת מידע קודם אודות הילד באישור ההורים (מהמסגרת החינוכית הקודמת, מגורם טיפולי, מסמכים קבילים/רפואיים). * מותנה בקבלת ויתור סודיות מההורים
  - ✓ ביקורים מקדימים של הילד (והוריו) בגן הילדים.
- מיפוי הידע ולמידת מאפייני המוגבלות (מומחי תחום, מקורות מידע ועוד).
- הכנת הצוות החינוכי (פיתוח מקצועי, הדרכה וכדומה).
- אופן ההיערכות ברמת ילדי הגן וברמת הורי הגן.

שלב ג'

היערכות ברמת המוסד החינוכי

- הנגשה ונגישות.
- היוועצות עם גורמי מקצוע בקהילה.
- יצירת שגרות וסדירויות עם הצוות התומך (כדוגמת: גנת שילוב, יועצת, סייעות, פסיכולוגית, גורמים טיפוליים מהמתי"א, ועוד) תיאום הגדרות תפקידים ומפגשים קבועים.
- מיסוד מרחב שיח פתוח, מקבל, מאפשר ביטוי של עמדות, תחושות ורגשות של הצוות.
- בחינת אפשרות ליצירת קשר חברתי ראשוני עם הילד בשלבי הקליטה.
- היערכות לשינויים גניים, שיאפשרו קליטה מיטבית, לדוגמה: שינוי בתכנית הטיולים של הגן, הכנת הגן להרגלי יום-יום חדשים (אם נדרשים), תיווך והכנת הקבוצה החברתית.

טרומ קליטה – "צעדים ראשונים"

"כל ילד הוא עולם ומלואו"

שלב ד'

הכרות עם הילד והוריו

להורים תפקיד משמעותי ביותר והשפעה רבה על אופן קליטתו של הילד בגן הילדים. למעורבותם של ההורים, שיתופם, ועבודה עימם שכם אל שכם, יכולה להיות השפעה חיובית על קליטתם והשפעתם של הילדים.

להלן הצעה לשלבי תהליך הכרות:

- מפגש ראשון יתקיים טרם כניסת הילד למסגרת החינוך. רצוי לקיים את המפגש לפני תחילת שנת הלימודים, במטרה להיערך כיאות.
  - ✓ המפגש עם יתקיים באווירה נינוחה, פתוחה ומקבלת.
  - ✓ מטרת המפגש הינה היכרות מעמיקה עם עולמו של הילד, זיהוי ואיתור חוזקות והצלחות, קשיים, אתגרים, צרכים ומענים.
  - ✓ הכרות עם תפקוד הילד בבית, בקהילה ובסביבה.
  - ✓ הכרות עם התפיסות והאמונות של ההורים לגבי תפקוד הילד ותפקידם כהורים.
  - ✓ תיאום בין הצוות החינוכי להורים - הגדרת דרכים ליצירת קשר ולשיתופי פעולה, ובכלל זה קשר סייעת-הורים/ קשר סייעת צוות חינוכי (דיווחים וסדירויות שוטפים להעברת מידע כדוגמת מחברת קשר).
- הכרות של ההורים עם הצוות החינוכי והטיפול שנובחר לעבודה עם הילד.
- הצוות יקיים מפגש עם ההורים לשם קבלת החלטה לגבי דרך ההיכרות המיטבית של:
  - ✓ הילד עם ילדי הגן.
  - ✓ התייחסות למוגבלות- האם ובאיזו מידה תהיה חשיפה של המוגבלות, וכן האם וכיצד יתקיים שיח עם הצוות המורחב והורי הילדים, זאת בכפוף להסכמת הילד והוריו לחשיפה.
- פגישה אישית של הגננת עם הילד והכרות עם המסגרת החינוכית.

שלב ה'

היערכות הצוות החינוכי

להיערכות הצוות החינוכי השפעה מהותית על קליטת הילד והכלתו. להלן הצעה לתהליך היערכות:

- **אחריות- הגנת** הינה אחראית על הילד ומהווה גורם מתכלל לעבודה איתו.
- שיח פתוח על עמדות ותפיסות של הצוות החינוכי לגבי תהליך השילוב, ניתן להיעזר ביועצת הגן/פסיכולוגית וכדומה.
- גיבוש תכנית לקליטה ולעבודה עם הילד בחודש הראשון.
- ✓ ישיבת צוות חינוכי העובד עם הילד לשם שיח אודות הצרכים והמענים הנדרשים. יש לזמן את גורמי המקצוע במסגרת החינוכית.
- ✓ תיאום תחומי אחריות בין גורמי המקצוע (גנת, יועצת, פסיכולוג/ית וכדומה).
- ✓ מינוי גורם משמעותי שילווה את הילד בעת היעדרות מנהלת הגן.
- שיתוף, ידוע וחלוקת תפקידים של כל הגורמים הרלוונטיים בגן הילדים אודות התכנית והמענים לילד.
- העמקת הידע והמיומנויות בקרב הצוות החינוכי, רכישת ידע וכלים להכלתו של הילד, להסרת חסמים ולקידומו. ניתן להיעזר בצוות התומך כדוגמת מומחי תחום במתי"א.
- תיאום דרכי תקשורת והעברת מידע חיוני בין חברי הצוות.

היכרות מעמיקה ומתמשכת

"הילד הזה הוא אני"

שלב ו'

ממיפוי לתכנית עבודה

במהלך השנה תועמק ההיכרות עם הילד; צרכיו, יכולותיו, תחומי העניין שלו, מעגלי החברות, שעות הפנאי וכדומה. העמקת ההיכרות תכלול את השלבים הבאים:

✓ מיפוי מעמיק של צרכי הילד במכלול ההיבטים: רגשי, חברתי, הנגשות מותאמות וכדומה.

✓ תכנית עבודה:

♣ מיפוי מעמיק על תפקוד הילד ככלל הקבוצה ניתן להיעזר בשאלון "מבטים".

♣ תכנית עבודה בהתאם לתוצאות המיפוי. התכנית תכלול: מטרות, יעדים, דרכי עבודה ומדדי הצלחה. מומלץ כי בניית התכנית תעשה בשיתוף כלל הצוות החינוכי בגן.

♣ חשיפת התכנית בפני הצוות החינוכי לשם גיבוש דפוסי פעולה אחידים.

♣ הערכת התכנית שנבנתה בצמתי הערכה במהלך השנה. ביצוע הערכה בצמתים במהלך השנה.

✓ תיאום בין הצוות החינוכי להורים- הגדרת דרכים ליצירת קשר ולשיתופי פעולה, ובכלל זה קשר גננת-הורים/ קשר סייעת-הורים.

✓ הפעלת תכנית ומנגנונים לקליטה חברתית של הילד.

